

BÖLÜM 1

FİLYOS LİMANI

Ünal ÖZDEMİR¹

1.1. GİRİŞ

Türkiye; üç tarafı denizlerle çevrili, jeostratejik açıdan ideal konumu ve ticaret rotaları güzergâhlarının kesişim noktasında olması nedeniyle denizcilik açısından eşsiz bir coğrafyadır. Denizciliğin temel unsurlarını; gemiler, yük ve limanlar oluşturmaktadır. Limanlar denizcilik faaliyetlerinin temel unsuru olmasının yanında başta ekonomik ve sosyal açıdan da buldukları bölge ve ülkelere önemli katkılar sunmaktadırlar (Özdemir, 2022).

Denizcilikte ifade edilen liman kavramı genel anlamıyla, gemilerin bekleme, yükleme-tahliye operasyonlarına, yolcu taşımacılığına elverişli tesisleri bulunan, barınmalarına yarayan doğal olarak var olan ya da sonradan inşa edilen korunaklı su alanları olarak tanımlanabilir (Altınok, 2021). Limanlar dünya çapında hammadde temini, imalat ve pazarlama süreçlerinde lojistik zincirin en önemli anahtar unsurlarından birisidir. Limanlar ulaştırma yönetimi açısından birer hizmet merkezleridir. Bunun yanında kara ve deniz lojistiğinin yön değiştirdiği ticaret merkezleri olarak da nitelendirilmektedirler. Liman tesislerinin bu rolleri neticesinde, ülkelerin ekonomik kalkınma lokomotifleri olarak adlandırmak doğru bir tabir olacaktır. Özellikle bölgesel kalkınma konularında, gelecekte büyük başarılar imza atmak isteyen karar vericilerin, deniz taşımacılığını daha fazla destekleyerek, yeni yatırımlar oluşturmaları proaktif bir çözüm sunacaktır. Filyos limanı da bu mantık çerçevesinde faaliyete geçirilmiş Türkiye'nin önemli yatırım projelerinden birisi olarak gösterilmektedir (Avcı ve Avcı, 2001; Alkan ve Erdoğan, 2015).

Karadeniz'in batı kıyısında, özellikle Marmara Bölgesi'nde yoğun olarak bulunan sanayi tesislerine yakınlığı ile dikkat çeken Filyos Limanı'nın faaliyete geçmesi ile birlikte yılda yaklaşık olarak 25 milyon ton elleçleme kapasite ile hizmet vermesi tahmin edilmektedir. Türkiye'nin üç büyük limanından birisi olmayı hedefleyen Filyos Limanı'nın tam olarak 2023 yılında faaliyete geçmesi beklenmek-

¹ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü

yüksek draftlı yanaşma rıhtımları sayesinde mega dökme ve konteyner gemilerine hizmet verebilmesi sağlanacaktır. Bu durum bölgenin ticari ve ekonomik olarak gelişmesinde büyük rol oynayacaktır. Yine projenin hayata geçirilmesi ile birlikte bölgede büyük bir istihdam kaynağı oluşturması da beklenen katkılar arasında ifade edilmektedir (Çetinkaya, 2012; Kuyzu ve Tekin, 2013).

1.5. SONUÇ

Filyos Limanı'nın, Batı Karadeniz bölgesinin güney kıyı şeridinde yer alması, Marmara Bölgesi'nde bulunan yoğun sanayi tesislerine erişim kolaylığı, geniş hinterlant ağı gibi özelliklerinden dolayı tercih edilirliliği yüksek bir liman tesisi olması beklenmektedir. Filyos Limanı'nın tam olarak faaliyete geçmesi ile birlikte, Türk deniz taşımacılığı ihtiyacının yaklaşık olarak %6,9' unu karşılayacağı tahmin edilmekte ve deniz ticaretinin gelişmesinde, üretim kapasitesinin artışına olumlu sonuçlar doğuracağına inanılmaktadır. Limanın hizmete girmesi ile birlikte başta istihdam artışı olmak üzere hem bölgeye hem de Türk deniz ticaretine sunacağı katkılar önemli düzeyde olacaktır. Liman bölgesi olarak seçilen konumun topografik özellikleri, hinterlant yapısı, kombine taşımacılığa uygunluğu ve modern alt-yapı tesislerine sahip olacağı düşünüldüğünde, limanın küresel hat operatörleri ve özellikle de büyük tonajlı gemilerin uğrak yapacağı tesislerden birisi olacağı ifade edilebilir. Ayrıca liman, Karadeniz havzasında ihtiyaç duyulan aktarma limanı ve lojistik üs olabilme potansiyeli açısından da önemli avantajları elinde bulundurmaktadır. Özellikle rakip ülke limanları olan Rusya, Ukrayna ve kısmen de Bulgaristan limanlarındaki yoğunluk, bürokratik işleyişin yavaşlığı, yeterli altyapı tesisinin olmayışı, Filyos Limanı gibi yeni bir projenin ilgi görmesini kolaylaştıran önemli nedenler arasında gösterilebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, S. ve Erdoğan, O. (2015). "Filyos Vadisi Projesi'nin Bartın'a Olası Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme" 1. Bartın Sektörel Kalkınma Sempozyumu Bildiri Kitabı. Bartın Üniversitesi Yay. S.127-134
- Altınok, S. (2021). Gemlik Limanlarının Lojistik Performansının Türkiye'nin Uluslararası Ticaretteki Yerine Katkısı. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Türkiye.
- Avcı, M. ve Avcı, S. (2001). Limanların Kıyı Alanları Üzerindeki Etkilerine Bir Örnek: Filyos Limanı Projesi, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları III. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 01 Konferansı Bildiriler Kitabı; 26-29 Haziran 2001.
- Bircan, K. (2014). Kruvaziyer Yolcu Taşımacılığı Kapsamında Kruvaziyer Limanların Etkinliğinin Değerlendirilmesi: Alternatif Liman Önerisi (Doktora Tezi) Adnan Menderes Üniversitesi İşletme ABD.
- Ceyhan, S., Kamacı, A. ve Peçe, M.A. (2017). Filyos Liman Projesinin Kruvaziyer Gemi Turizmi

Bölgesel Kalkınma Bağlamında Filyos Limanı

Açısından Değerlendirilmesi ve Bölge Ekonomisine Katkısı. Uluslararası Yönetim *İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı, 271-283.

Çetinkaya, M. (2012). Filyos Raporu, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, Zonguldak.

DGM (2022). Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Denizcilik Genel Müdürlüğü, 2021 yılı istatistikleri.

Kuyzu, G. ve Tekin, S. (2013). TR81 Düzey 2 Bölgesi (Zonguldak, Karabük, Bartın) Ulaşım ve Lojistik Master Planı. Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı.

Özdemir, Ü. (2022). A quantitative approach to the development of ballast water treatment systems in ships. *Ships and Offshore Structures*, <https://doi.org/10.1080/17445302.2022.2077544>.

URL-1: https://www.tarim.gov.tr/SGB/TARYAT/Belgeler/kalkinma_ajansi_bolg_plan/TR81.pdf . Erişim tarihi 06.06.2022.

URL-2: <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/09/16/2-abdulhamidin-hayali-filyos-projesi-hayata-geciyor>. Erişim Tarihi: 06.06.2022

URL-3:https://www.pusulagazetesi.com.tr/arsiv_79877/filyos-projesini-anlatan-dokuman-yok/. Erişim Tarihi: 07.06.2022

URL-4:<https://bakkakutuphane.org/upload/flip-page/Filyos%20Vadisi%20Projesi/HTML/index.html#2>. Erişim Tarihi: 07.06.2022